

Sygn. akt V CSK 387/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa I. S.A. z siedzibą w W.

przeciwko R. Inżynieria Środowiska spółka z o.o. z siedzibą
w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 września 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego

z dnia 2 kwietnia 2010 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i oddala apelację powoda; zasądza od powoda na rzecz pozwanego koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł oraz tytułem kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 4.484 (cztery tysiące czterysta osiemdziesiąt cztery) zł.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy oddalił powództwo I. S.A. z siedzibą w W. przeciwko R. Inżynieria Środowiska Sp. z o.o. z siedzibą w W. o zasądzenie kwoty 53.860 zł. Dochodząc jej powód twierdził, że pozwany wzbogacił się jego kosztem przez przejęcie takiej kwoty z rachunku komornika prowadzącego na rzecz powoda egzekucję przeciwko P. R.

Sąd Rejonowy ustalił, że z wniosku powoda toczyło się przeciwko D. S., A. S. i P. R. postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania należności zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego z 19 czerwca 2000 r. zasądającego solidarnie od tych dłużników kwotę 30.561,54 zł z odsetkami i kosztami procesu. Komornik przy Sądzie Rejonowym zajął rachunek bankowy P. R. prowadzony w Nordea Bank Polska S.A. i znajdującą na nim kwotę 53.680 zł przekazał na swój rachunek. Pozwany, który w tym samym czasie współpracował z P. R. prowadzącym działalność pod firmą PPHU P. we W. przy ul. K. [...] i z A. M. prowadzącą działalność pod firmą PPHU P. we W. przy pl. Ko., w dniu 11 września 2007 r. przelał omyłkowo na rachunek P. R. tę kwotę, należną A. M. na podstawie faktury z dnia 16 sierpnia 2007 r. P. R., nieprowadzący już wówczas działalności gospodarczej, złożył oświadczenie, że z pozwanym nie łączą go żadne stosunku handlowe i nie rości sobie żadnych pretensji do znajdującej się na jego rachunku kwoty. Pozwany w obecnej sprawie – Spółka R. wniósł powództwo o zwolnienie tej kwoty spod egzekucji, które zostało uwzględnione wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego z dnia 4 grudnia 2007 r. W dniu 22 grudnia 2007 r. komornik zwrócił pozwanemu kwotę 53.680 zł. Ówczesny pozwany I. S.A. wniósł sprzeciw od wyroku zaocznego i na rozprawie w dniu 12 lutego 2008 r. pełnomocnik R. spółki z o.o., w związku dokonaniem zwrotu na jego rzecz przez komornika przedmiotowej należności, cofnął pozew i zrzekł się roszczenia. W następstwie tego Sąd Rejonowy uchylił wyrok zaoczny i umorzył postępowanie.

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że wprawdzie doszło do przesunięcia środków finansowych z rachunku jednego podmiotu na rachunek innego podmiotu, jednak nie oznacza to, że doszło do wzbogacenia pozwanego kosztem powoda, gdyż brak jest podstaw do ustalenia, że wpłata spornej kwoty na rzecz P. R., doprowadziłaby do wygaśnięcia zobowiązania pozwanego wobec A.

M., a tym samym do przyjęcia, że zwrot tej kwoty przez komornika doprowadził do powstania realnego przysporzenia po stronie pozwanego i jego wzbogacenia. Nie nastąpiło też zubożenie powoda. Przed przelaniem tej kwoty przez komornika powód miał do pozwanego wierzytelność w kwocie 80.000 zł, a wobec nie przekazania powodowi kwoty zajętej przez komornika na rachunku P. R. nie doszło do wygaśnięcia tej wierzytelności, nie zmienił się więc – gdy chodzi o ten składnik majątek powoda.

Zaskarżonym obecnie wyrokiem Sąd Okręgowy na, skutek apelacji powoda, zmienił wyrok Sądu Rejonowego i uwzględnił powództwo. Sąd Okręgowy podzielił zarzut skarżącego kwestionujący wartość dowodową oświadczeń A.M. i P. R., którzy podali, że do przelania spornej kwoty na rachunek tego drugiego doszło na skutek omyłki pozwanego, pozostających w sprzeczności z zasadą bezpośredniości postępowania dowodowego. Nadto podniósł, że przepis art. 245 k.p.c. nie upoważnia do wnioskowania, że oświadczenia te mają walor prawdziwości. Uznał że o omyłkowej wpłacie na rzecz P. R., nie świadczą zarówno data wyrejestrowania jego działalności gospodarczej jak i wystawienie przez A. M. faktury na tożsamą kwotę. Brak jest też dowodu na to, że pozwany tymi samymi środkami zwróconymi przez komornika zapłacił A. M., co mogłoby świadczyć o braku po jego stronie bezpodstawnego wzbogacenia. Przyjął, że wobec braku inicjatywy dowodowej pozwanego twierdzenie powoda o zaistnieniu jego kosztem bezpodstawnego wzbogacenia nie zostało przez pozwanego obalone.

W skardze kasacyjnej strona pozwana zarzuciła naruszenie: art. 405 k.c. przez błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu, że pozwany został bezpodstawnie wzbogacony kosztem powoda oraz naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 405 k.c. przez błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu, że na pozwanym spoczywał ciężar wykazania, że nie wystąpiło po jego stronie bezpodstawne wzbogacenie (wpłata dokonana została omyłkowo) i że obciążał go ciężar obalenia twierdzenia powoda odnośnie do zaistnienia bezpodstawnego wzbogacenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Niewątpliwie więc to do powoda należało wykazanie w sprawie faktów substancjonujących dochodzone przez niego roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, w tym faktu przesunięcia korzyści majątkowej z jego majątku do majątku pozwanego, który w ten sposób wzbogacił się jego kosztem, przez co on został zubożony. W sytuacji, gdy – jak zasadnie zarzuca skarżący – powód obowiązkowi temu nie sprostał powództwo powinno być oddalone, a nie uwzględnione z powodu nie wykazania przez pozwanego przeciwnych twierdzeń i faktów.

Zdarzeniem, z którym powód wiązał wzbogacenie się pozwanego jego kosztem było dokonanie na rzecz pozwanego zwrotu przez komornika kwoty zajętej na rachunku bankowym P. R., zgodnie z wyrokiem wyłączającym ją spod egzekucji. Kwota ta jednak nie weszła wcześniej do majątku powoda. W sprawie nie będzie mieć zastosowania, przywoływany przez powoda dla uzasadnienia przeciwnego twierdzenia, pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w innym stanie faktycznym, w związku z kwestią dopuszczalności zgłoszenia przez dłużnika w czasie prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego zarzutu potrącenia własnej wierzytelności, w wyroku z dnia 8 lipca 1999 r., II CKN 394/98 (OSNC 2000, nr 2, poz. 30). Zgodnie z jego tezą, niewątpliwie trafną w sytuacji gdy egzekucja prowadzona z rachunku bankowego dłużnika doprowadziła do zaspokojenia wierzyciela, spełnienie świadczenia na rzecz wierzyciela następuje z chwilą uznania rachunku komornika. Natomiast w stanie niniejszej sprawy zajęcie spornej kwoty na rachunku dłużnika nie zmieniło w odnośnym zakresie stanu aktywów powoda, obejmujących nadal wierzytelność wobec dłużnika P. R. w wysokości odpowiadającej tej kwocie, którą powód zachował zresztą także po jej zasądzeniu od pozwanego.

Będący następstwem tego brak koniecznej pozytywnej przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w postaci uzyskanie korzyści majątkowej (wzbogacenia) kosztem powoda trafnie doprowadził Sąd Rejonowy do wniosku, że już z tej przyczyny żądanie pozwu jest bezzasadne. Leżące u podstaw zaskarżonego wyroku, wyrażającego odmienną, lecz w świetle powyższego błędną

ocenę roszczenia powoda, naruszenie przytoczonych w podstawie skargi kasacyjnej przepisów, uzasadnia jej uwzględnienie.

Kierując się tym Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił apelację powoda od zaskarżonego nią wyroku Sądu Rejonowego oraz orzekł o kosztach procesu stosownie do jego wyniku (art. 398¹⁶ k.p.c., art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).